

Svar på skriftligt spörsmål SSS 288/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om förebyggande av könsstympning av flickor genom lag

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 288/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Sarkomaa /saml m.fl.:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att förbjuda könsstympning av flickor på ett entydigt sätt genom lag,

vilka åtgärder vidtas för att informationen om könsstympning av flickor ska vara tillgänglig för myndigheterna och även för behandling i domstolarna, och

vilka åtgärder vidtas för att skapa enhetliga verksamhetssätt så att könsstympningen av kvinnor och flickor kan stoppas?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I Finland bestraffas könsstympning av flickor som grov misshandel. Brottet kan leda till tio års fängelse. Även förberedelse, försök eller medverkan till brottet, till exempel medhjälp, är straffbara gärningar. Enligt strafflagen är var och en skyldig att anmäla förberedelser av grov misshandel, till exempel könsstympning, till polisen. Försummelse av denna skyldighet bestraffas som underlåtenhet att anmäla grovt brott. Barnets föräldrar har ett ännu strängare ansvar: en förälder som förhåller sig passiv till gärningen kan dömas själv för misshandelsbrott.

Könsstympning av flickor är med andra ord en straffbar gärning enligt lagen och är förbunden med ett strängt straffhot. Dessutom är gärningen ännu allvarligare för att den är straffbar uttryckligen med stöd av strafflagen, som innehåller bestämmelser om straff för de mest allvarliga gärningarna. Eftersom det inte råder någon oklarhet om gärningens straffbarhet finns det inget behov av till exempel separata straffbestämmelser. Lagstiftningen uppfyller de internationella förpliktelser som gäller straff för gärningen och det är inte motiverat att gärningar som redan är straffbara på nytt föreskrivs som straffbara. En separat bestämmelse skulle i praktiken inte påverka rättsläget utan den skulle vara symbolisk. Av grundlagsutskottets praxis framgår det att man bör förhålla sig avvärjande till de kriminaliseringar som föreslagits enbart av symboliska orsaker (GrUU 5/2009 s. 3/II och GrUU 29/2001 rd s. 4).

Internationella erfarenheter visar inte heller att en separat bestämmelse effektiviserar realiseringen av straffansvaret. En separat bestämmelse skulle snarare orsaka än eliminera avgränsnings- och

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 288/2018 rd

tolkningsproblem. Veterligen har endast några fall till exempel i Sverige behandlats i domstolar med stöd av en specialbestämmelse. I en internationell jämförelse 2004 som omfattade 15 europeiska länder konstaterades det att könsstympningar inte hade behandlats i domstolar i ett enda land som har infört en specialbestämmelse (Leye & Deblonde, s. 13). Å andra sidan har straff för könsstympning dömts ut i länder där gärningens straffbarhet grundar sig på en allmän bestämmelse (t.ex. i Frankrike). Som en slutledning av den nämnda jämförelsen konstaterades det att det med tanke på straffansvaret inte behövs specialbestämmelser och att de inte effektiviserar realiseringen av ansvaret.

Straffrätten är inte ensam ett tillräckligt verktyg för att förebygga könsstympning. Social- och hälsovården, särskilt rådgivningsbyråerna, skolhälsovården, barnskyddet och undervisningsväsendet, spelar en viktig roll när det gäller att förebygga könsstympning. Samarbetet mellan dessa och tredje sektorn fortsätter på ett målmedvetet sätt i syfte att förebygga könsstympning. För tillfället uppdaterar Institutet för hälsa och välfärd verksamhetsplanen för att förebygga omskärelse av flickor och kvinnor för 2018–2020. Därefter infogas planen i åtgärdsprogrammet för sexuell och reproduktiv hälsa. Planen omfattar flera åtgärder, bland annat att säkerställa utbildning, utveckla yrkesutbildade personers kompetens, påverka attityder i invandrarsamhällen, främja forskning och utveckla samarbete och samordning, och regeringen ämnar även framöver säkerställa att åtgärderna genomförs. Vi kommer att få mycket information om fenomenets omfattning, när alla gravida kvinnor som besöker mödrarådgivningen systematiskt tillfrågas om könsstympning och anteckningar om frågan görs i moderskapskortet, som förnyades i fjol.

År 2017 ordnade justitieministeriet en aktualitetsdiskussion för olika myndigheter om tvångsäktenskap. Syftet var att gå igenom bland annat de nuvarande anmälningsskyldigheterna och de åtgärder som skyldigheterna kräver samt anvisningarna och utbildningen och hur dessa fungerar. På mötet behandlades inte enbart tvångsäktenskap utan även andra teman som rör eller har ett nära samband med invandrarkvinnors rättigheter, bland annat könsstympning av flickor och så kallat hedersvåld. Justitieministeriet offentliggör snart en promemoria som innefattar fortsatta åtgärder, bland annat att förbättra identifieringen av riskfaktorerna för hedersvåld. Detta påverkar även förebyggandet av könsstympning av flickor.

Helsingfors 13.7.2018

Justitieminister Antti Häkkänen